Lapsivaikutusten arviointi – oppilaskyselyjen tulokset

Kouluverkkoselvityksen taustamuistio, kyselyt toteutettu 27.10.–30.10.2026.

1. Johdanto ja menetelmä

Osana kouluverkkoselvityksen lapsivaikutusten arviointia on kuultu oppilaita kolmessa koulussa kolmessa eri muutostilanteessa:

koulu	**tarkasteltava muutostilanne**	**vastauksia**
Rantakankaan koulu (Pulkkila)	5. ja 6. luokille tulee uusia oppilaita Piippolasta	41 (vuosiluokat 4–6)
Pentti Haanpään koulu (Piippola)	5. ja 6. vuosiluokan oppilaat siirtyvät Pulkkilaan Rantakankaan kouluun	21 (vuosiluokat 4–6)
Aleksanterin koulu (Rantsila)	Koulu siirtyisi Rantsilassa nykyisen yläkoulun tiloihin (Gananderin koulu), kun yläkoulu siirtyisi Pulkkilaan	65 (vuosiluokat 3–6)

Kyselyt analysoitiin kouluittain erikseen, koska muutostilanteet, kysymykset ja vastaajaryhmät erosivat toisistaan. Koulukohtaiset tulososiot on rakennettu yhtenäisesti (vastaajat, koulussa tärkeinä pidetyt asiat, keskeiset huolenaiheet ja toiveet, sitaatit), jotta kouluja voi verrata keskenään. Luvussa 5 tulokset on koottu johtopäätöksiksi. Vastauksia kertyi yhteensä 131. Kohderyhmien kokonaisoppilasmäärä on 149.

Menetelmälliset huomiot

- Vastaajat saivat valita viisi koulussa tärkeänä pitämäänsä asiaa valmiista listasta sekä vastata avoimiin kysymyksiin. Jäsennettyjen vastausten frekvenssit on laskettu vastaajatasolla (montako vastaajaa kunkin asian valitsi); prosentit ovat vastaajista.
- Väittämäkysymysten asteikko (Hyvä asia / Ei väliä / Ei kiva ajatus) kuvaa suhtautumisen suuntaa, ei välimatkoja. Pieninä aineistoina prosentteja on pidettävä suuntaa antavina.
- Osa avoimista vastauksista oli lyhyitä, epätäydellisiä tai leikkimielisiä, ja yksittäisissä vastauksissa käytettiin voimakasta tai epäasiallista kieltä. Niitä ei toisteta tässä sellaisenaan. Voimakas turhautuminen on itsessään merkittävä havainto.
- Sitaatit on toistettu oppilaiden omilla sanoilla; niiden kirjoitusasu on alkuperäinen

2. Rantakankaan koulu: uusia oppilaita luokille 5 ja 6

2.1 Vastaajat

Kyselyyn vastasivat kaikki vuosiluokkien 4–6 oppilasta; 6. luokkalaisia 13, 5. luokkalaisia 19 ja 4. luokkalaisia 12 (yksi ei ilmoittanut luokkaansa). Vastausprosentti Rantakankaan koulussa on 100 %.

2.2. Mitä koulussa pidetään tärkeänä?

Asia	Vastaajia (n=45)	Osuus vastaajista
Kaverit	44	98 %
Välitunnit	29	64 %
Mukavat opettajat	28	62 %
Hyvä kouluruoka	24	53 %
Sopiva koulumatka	18	40 %
Hyvät tilat	14	31 %
Hyvä opetus	13	29 %
Aikuiset puuttuvat kiusaamiseen	13	29 %
Oma luokka	10	22 %
Saan apua, kun tarvitsen	10	22 %

Muita valintoja: retket, tapahtumat ja juhlat 13 %, viihtyisät tilat 9 %, mahdollisuus kertoa mielipiteensä 9 %, riittävästi tietokoneita 7 %, rauha opetella uusia asioita 4 %, mahdollisuus vaikuttaa koulun asioihin 0 %.

Kaverit ovat ylivoimaisesti tärkein asia, ja kolmen kärki (kaverit, välitunnit, mukavat opettajat) on sama kuin muissakin kouluissa.

2.3 Suhtautuminen uusiin oppilaisiin

Kyselyssä arvioitiin neljää väittämää (n=45):

Väittämä	Hyvä asia	Ei väliä	Ei kiva ajatus	Vastaamatta
Rantakankaalle tulisi lisää oppilaita luokille 5 ja 6	12 (27 %)	30 (67 %)	3 (7 %)	
Sinun luokallesi tulisi lisää oppilaita	17 (38 %)	24 (53 %)	4 (9 %)	
Osa luokan oppilaista asuisi kauempana koulusta	4 (9 %)	27 (60 %)	13 (29 %)	1
Uudet oppilaat eivät saisi kavereita koulusta	2 (4 %)	1 (2 %)	41 (91 %)	1

Selkeä enemmistö suhtautuu uusiin oppilaisiin neutraalisti tai myönteisesti, olipa kyse koulusta (94 %:lla "hyvä asia" tai "ei väliä") tai omasta luokasta (91 %). Kielteisiä vastauksia on vähän (7–9 %). Selkein huolenaihe ei koske itseään vaan tulevia oppilaita: lähes kaikki (91 %) pitävät "ei kiva ajatuksena" sitä, että uudet oppilaat jäisivät ilman kavereita. Tämä kertoo empatiasta ja siitä, että oppilaat tiedostavat siirtyvien oppilaiden tilanteen.

2.4. Valmius ottaa uudet oppilaat vastaan

Avoimissa vastauksissa toistuivat samat teemat:

- **Tutustuminen ja kaveriksi ryhtyminen:** useimmat kuvailevat konkreettisesti, miten ottavat uudet oppilaat mukaan – pyytävät leikkeihin ja jalkapalloon, tervehtivät, näyttävät koulua, vievät porukkaan mukaan.
- **Ei kiusaamista:** moni korostaa, ettei kiusaa ketään ja että koulussa ei yleensä kiusata.
- **Hyvät puheet koulusta:** uudelle oppilaalle kerrottaisiin ensisijaisesti mukavista opettajista, hyvästä tunnelmasta ja työrauhasta sekä hyvistä tiloista.

"Olla hänen kaveri ja saada hänet mukaan porukkaan." (6. lk)
"Esim. en ainakaan ala kiusaamaan ketään. Alan viettää aikaa myös heidän kanssa." (6. lk)
"Tervetuloa bro" (5. lk)
"Täällä on hyvä ja energinen tunnelma ja täällä on hyvät opettajat." (6. lk)
"Paras pieni kylä koulu" (5. lk)
"Että täällä on turvallista eikä ketään kiusata." (6. lk)

2.5 Yhteenveto

Rantakankaan oppilaat suhtautuvat tuleviin oppilaisiin pääosin neutraalisti tai myönteisesti eikä vastarintaa juuri ole. Merkittävintä on vahva valmius toivottaa uudet oppilaat tervetulleiksi ja huoli siitä, että uusille muodostuisi kaverisuhteita. Vastaanottavan koulun ilmapiiri (hyvä henki, turvallisuus, kiusaamattomuus) on siirtymän tärkein voimavara, ja oppilaiden oma halu auttaa kannattaa ottaa siirtymäsuunnitelmassa hyötykäyttöön (esim. kummioppilastoiminta).

3. Pentti Haanpään koulu: siirtyminen Rantakankaalle

3.1 Vastaajat

Kyselyyn vastasi 21 oppilasta: 6. luokkalaisia 8, 5. luokkalaisia 7 ja 4. luokkalaisia 6. Vastausprosentti on 91,3 %, koska kaksi oppilasta eivät vastanneet kyselyyn.

3.2. Mitä koulussa pidetään tärkeänä?

Asia	Vastaajia (n=21)	Osuus vastaajista
Kaverit	21	100 %
Sopiva koulumatka	13	62 %
Välitunnit	12	57 %
Mukavat opettajat	10	48 %
Oma luokka	8	38 %
Retket, tapahtumat, juhlat	8	38 %
Hyvä kouluruoka	5	24 %
Aikuiset puuttuvat kiusaamiseen	5	24 %

Saan apua, kun tarvitsen	4	19 %

Muita valintoja: hyvä opetus, riittävästi tietokoneita ja mahdollisuus kertoa mielipiteensä kukin 14 %, hyvät/ viihtyisät tilat ja rauha opetella 10 % kussakin.

Merkillepantava ero muihin kouluihin: sopiva koulumatka on toiseksi tärkein asia (62 %; Rantakangas 40 %, Aleksanteri 40 %). Tämä ennustaa sitä, että koulumatkan pidentyminen on Piippolan oppilaille suurin muutoksen käytännön haaste.

3.3 Suhtautuminen koulun vaihtumiseen

Vastauksissa näkyy voimakas kiintymys omaan pieneen kouluun. Selkeä kielteinen kantaa ottava linja ("en halua lähteä", "haluaisin takaisin") esiintyy noin kolmanneksessa vastauksista; moni ei osaa ottaa kantaa tai vastaa "en tiedä". Keskeiset teemat:

- **Pienen koulun menetys**: kiintymys omaan kouluun, luokkaan ja kylään on pääosion vastauksista keskeinen. Myös rakennus itsessään mainitaan ("oikeita kouluja ei parakkeja" - huomio viittaa nykyisten tilojen vaatimattomuuteen).
- **Kaverit ja tutut aikuiset**: mukana haluttaisiin ennen kaikkea kaverit ja nykyiset opettajat; heidän katsotaan jäävän kaivatuiksi asioiksi.
- **Koulumatka ja harrastukset**: pidempi matka, bussilla kulku ja harrastuksiin ehtiminen (mm. pianotunnit, kerhot Piippolassa) nousevat toistuvasti esiin.
- **Epävarmuus uudessa ympäristössä**: pelkoa herättävät uuteen kouluun ja ihmisiin tottuminen sekä se, miten muut suhtautuvat tulijoihin.
- **Myönteisiäkin huomioita**: isompi koulu, enemmän ihmisiä ja luokkia, sekä mahdollisuus nähdä Rantakankaalla jo käyviä kavereita.

”koko koulua tulisi ikävä." (5. lk)
"ei mitään en halua täältä pois." (5. lk)
"Ihanaa pikkukoulua" (5. lk)
"Ne on oikeita kouluja ei parakkeja" (4. lk) (5. lk)
"Pulkkilassa on minun kavereitani jotka käy Rantakangaan koulua niin olisi mukava välillä nähdä heitä."
"Harrastuksille jää vähempi aikaa" (6. lk)

3.4 Mikä tekisi siirtymästä helpompaa

Oppilaiden omat ehdotukset keskittyvät viiteen asiaan:

1. Kaverit mukaan: samaan luokkaan siirtyminen tuttujen kanssa ("jos kaverit tulee mukaa").
2. Tiedonkulku: esimerkiksi ruokavaliot ja muut henkilökohtaiset asiat pitäisi olla uuden koulun henkilökunnan tiedossa.
3. Koulumatkajärjestelyt: bussin toimivuus tai mahdollisuus kulkea pyörällä.
4. Ennakkotieto ja tutustuminen: mahdollisuus tutustua uuteen kouluun ennen siirtymistä.

5. Osa vastasi linjalla "ei vaiheta koulua" tai "haluaisin takaisin", mikä kuvastaa muutoksen koettelua yhtä lailla toiveena kuin vastarintana

"Että kaikki siellä koulussa opettajat tietäisivät ruokavalioni." (5. lk) *"jos kaverit tulee mukaa" (4. lk)*

3.5 Yhteenveto

Pentti Haanpään oppilaille muutos on ensisijaisesti menetys: rakkaan pienen koulun, tuttujen aikuisten ja lyhyen koulumatkan vaihtaminen tuntemattomaan. Keskeinen huoli ei kuitenkaan ole uusi koulu sinänsä vaan kaverisuhteiden säilyminen, koulumatkan pidentyminen ja harrastusten ehtiminen. Nämä ovat kaikki asioita, joihin siirtymäsuunnittelulla voidaan vaikuttaa.

4. Aleksanterin koulu: siirtyminen nykyisen yläkoulun tiloihin

4.1 Vastaajat

Kyselyyn vastasi 65 oppilasta: 3. luokkalaisia 13, 4. luokkalaisia 15, 5. luokkalaisia 24 ja 6. luokkalaisia 13. Vastausprosentti on 93 %. Kyselyssä tarkoitettiin Gananderin koululla Rantsilassa sijaitsevia nykyisen yläkoulun tiloja, joihin Aleksanterin alakoulu siirtyisi, jos yläkoulu siirtyisi Pulkkilaan.

Kysely osoittautui haastavaksi kolmasluokkalaisille, joten 3. luokkalaisten vanhemmat ovat avustaneet kyselyyn vastaamisessa.

4.2 Mitä koulussa pidetään tärkeänä

Asia	**Vastaajia (n=21)**	**Osuus vastaajista**
Kaverit	62	95 %
Välitunnit	35	54 %
Mukavat opettajat	34	52 %
Retket, tapahtumat, juhlat	30	46 %
Hyvä kouluruoka	28	43 %
Sopiva koulumatka	26	40 %
Oma luokka	21	32 %
Aikuiset puuttuvat kiusaamiseen	16	25 %
Hyvä opetus	12	18 %
Hyvät tilat	12	18 %

Muita valintoja: saan apua, kun tarvitsen 15 %, viihtyisät tilat 12 %, rauha opetella uusia asioita 9 %, riittävästi tietokoneita ja mahdollisuus kertoa mielipide kumpikin 6 %, mahdollisuus vaikuttaa koulun asioihin 3 %.

4.3 Suhtautuminen siirtymiseen Gananderin tiloihin

Kuva on kaksijakoinen ja selvästi ristiriitaisempi kuin muissa kouluissa:

Myönteisiä havaintoja uusista tiloista on paljon. Gananderissa nähdään hyviä puolia: isompi ja uudempi koulu, iso liikuntasali, leikkipuisto, kaukalo ja areena, hyvät luokat ja ruokala, sekä se, että kaverit ja sisarukset ovat siellä. Osa ottaa selvästi myönteisen kannan.

”Siellä on hyvät tilat ja sopivan kokoinen tämän hetkiselle oppilas määrälle." (6. lk)
"Jännittää niin, että tulee kylmiä väreitä. Luulen, että viihdyn Gananderilla." (3. lk)
"Toivottavasti pääsemme Gananderille." (3. lk)
"siellä on kaukalo ja leikkipuisto" (5. lk)

Kaipuu nykyiseen kouluun on kuitenkin vahva. Toistuvimmin mainittuja menetettäviä asioita ovat hiekkakenttä (mainitaan poikkeuksellisen useassa vastauksessa), oma luokka, tutut opettajat ja paikat sekä "nostalgia". Useissa vastauksissa sanotaan suoraan, ettei haluta siirtyä; myös myönteisesti vastanneissa näkyy haikeus.

”sitä nostalgiaa ja tässä koulussa on jottain mitä mikää ei korvaa" (5. lk)

Jännitystä herättävät tuntematon koulu ja sen koko: luokkien löytäminen, isossa koulussa hukkuminen, uudet opettajat ja oppilaat, oman luokan menetys ja välitunneilla viihtyminen.

4.4 Yläkoulun siirtyminen Pulkkilaan herättää eniten huolta

Tarkasteltava muutos on kytköksissä yläkoulun siirtymiseen Pulkkilaan, ja juuri tämä herättää selvästi eniten tunteita, etenkin 5.–6. luokkalaisissa, joille alakoulun siirto ei enää henkilökohtaisesti koske (useat toteavat sen suoraan: "ei koske mua, oon 6. lk"), mutta jotka perustelujen mukaan vastustavat yläkoulun siirtymistä. Keskeiset perustelut:

- **Koulumatkat ja harrastukset**: yläkoulun siirtyminen Pulkkilaan veisi harrastusajan pitkien bussi- ja koulumatkojen vuoksi. Tämä on vastanneista yksiselitteisin ja perustelluin huoli.
- **Kustannukset ja kunnan raha**: moni oppilas pohtii hankkeen kustannuksia ja pitää sitä turhana, kun Rantsilassa on valmiiksi hyvät ja riittävät tilat.
- **Omaan yläkouluun kiintyminen**: usea kertoo pitävänsä Rantsilan yläasteesta.

”Jos yläkoulu siirtyy pulkilaan niin siinä ei olisi mitään järkeä, koska rantsilassa on valmiiksi hyvät tilat ja siellä on tilaa kaikille. Turhaa käyttää paljon rahaa johonkin mikä jo on valmiita." (6. lk)
"myöhästyn kerhosta jos olisimme Pulkkila tai Piippola, joutuisin istumaan linja autossa todella kauvan" (6. lk)
"no jos se menisi pulkkilaan niin mulla ei vois olla mitään harrastuksia koska se linkku matka kestäisi ihan liian pitkään" (5. lk)
"Mitä järkeä siinä on? Menee hirveästi rahaa, Rantsilassa on hyvä ylä-aste pidän siitä. :)" (5. lk)

Harrastuksiin vaikutus on alakoulun osalta useimmilla vähäinen tai olematon, koska koulu ja harrastukset ovat Rantsilassa lähellä toisiaan. Moni nostaa esiin riskin, joka toteutuisi, jos koulut siirtyisivät kauemmas.

Vastauksissa on myös näkyvää turhautumista ja voimakasta kieltä; se kertoo tunteiden voimakkuudesta ja viestinnän merkityksestä, mutta ei ole suoraan verrattavissa muiden vastausten kanssa.

4.5 Yhteenveto

Aleksanterin oppilaat eivät ensisijaisesti vastusta uusia tiloja. Itse asiassa Gananderin tilat nähdään useimmiten hyvinä ja jopa toivottuina. Vastustus kohdistuu yläkoulun siirtymiseen Pulkkilaan ja sen aiheuttamiin koulumatka- ja harrastusratkaisuihin sekä hankkeen kustannuksiin. Lisäksi omaan kouluun kohdistuu vahvaa kiintymystä, jonka huomioiminen on tärkeää muutoksessa.

5. Yhteenveto ja johtopäätökset

5.1 Yhteiset teemat kaikissa kouluissa

1. **Kaverit ovat tärkeintä kaikkialla.** Kaverit valittiin tärkeimpien asioiden joukkoon lähes kaikissa vastauksissa (Aleksanteri 95 %, Rantakangas 98 %, Pentti Haanpää 100 %). Kaikkien muutosten onnistuminen ratkeaa lopulta kaverisuhteiden turvaamisella: ryhmittelyllä, tutustumisella ja ryhmähengen luomisella.
2. **Tutut aikuiset ja oma luokka tuovat turvaa.** Mukavat opettajat ovat kaikissa kouluissa kärkiteemojen joukossa, ja "oma luokka" sekä tutut paikat toistuvat erityisesti menetettävinä asioina.
3. **Etäisyys, koulumatka ja harrastukset ovat merkittävin käytännön huoli.** Teema nousee esiin kaikissa kouluissa, mutta painottuu eri tavalla: Pentti Haanpään oppilailla se on jo nykyisyyden tärkeimpiä asioita (sopiva koulumatka 62 %) ja siirtymisen suurin pelko; Aleksanterin oppilailla huoli kohdistuu yläkoulun siirtymiseen Pulkkilaan ("harrastukset jäisivät väliin", "linja-autossa istuminen").
4. **Pienen koulun yhteisöllisyys vs. ison koulun tilat**. Rantakangas ja Piippola arvostavat pienen koulun henkeä, turvallisuutta ja kiusaamattomuutta; Aleksanterissa taas uudet ja isot tilat nähdään pääosin myönteisinä. Muutoksen myönteiset puolet kannattaa tuoda esiin nimenomaan tiloihin liittyen.
5. **Vastaanottavassa koulussa on empatiaa ja valmiutta.** Rantakankaan oppilaiden selvä huoli siitä, etteivät uudet oppilaat saa kavereita (91 % piti tätä ei kivana), ja heidän konkreettinen halunsa ottaa tulijat mukaan, on koko siirtymän tärkein voimavara.

5.2 Koulukohtaiset johtopäätökset

- **Rantakangas**: Ei merkittävää vastarintaa. Haaste ei ole vastaanottavien oppilaiden asenteessa vaan siinä, että uudet oppilaat integroituvat ja saavat kavereita. Rantakankaan omat oppilaat ovat valmiita auttamaan.
- **Pentti Haanpään koulu**: Muutos koetaan menetyksenä, ja siihen pitää suhtautua surun ja haikeuden kera, ei pelkkänä logiikkana. Ratkaisevat tekijät ovat kaveriryhmien säilyttäminen, koulumatka- ja harrastusjärjestelyt, tietojen kulku uuteen kouluun ja riittävä ennakkotutustuminen.
- **Aleksanteri**: Alakoulun siirtoa Gananderin tiloihin ei juuri vastusteta. Tilat koetaan useimmiten hyväksi, mutta yläkoulun siirtyminen Pulkkilaan koetaan haitalliseksi koulumatkojen, harrastusten ja kustannusten vuoksi.

5.3 Ratkaisuja siirtymien valmisteluun ja viestintään

1. Siirrettävät oppilaat jaetaan niin, että jokaisella on kaveri uudessa ryhmässä. Ryhmät tiedotetaan hyvissä ajoin.
2. Ennakkotutustuminen: Pentti Haanpään oppilaat pääsevät tutustumaan Rantakankaan kouluun ja sen oppilaisiin ennen siirtymistä (yhteiset päivät, kummioppilaat). Rantakankaan oppilaiden oma halu ottaa vastaan kannattaa hyödyntää eksplisiittisesti.
3. Varmistetaan koulukuljetusten aikataulujen toimivuus hyvällä suunnittelulla. Aikatauluosta viestitään ajoissa.
4. Varmistetaan oppilastietojen kulku: ruokavaliot ja muut oppilashuollolliset tiedot siirtyvät uuden koulun henkilökunnalle (oppilaat itse nostivat tämän esiin).
5. Vastataan avoimesti kustannus- ja etäisyysperusteluihin, koska oppilaat pohtivat kunnan rahankäyttöä ja yläkoulun sijaintia.
6. Osallistamista ja kuulemisia jatketaan. Siirtymän jälkeen tehdään sopeutumisseuranta (esim. lyhyt seurantakysely syksyllä). Tulokset raportoidaan päätöksenteon ja sivistyslautakunnan käyttöön.

5.4 Tulosten rajoitukset

- Aineistot ovat pieniä, koska vastaajamäärä vaihtelee kouluittain 21–65 välillä.
- Osa vastauksista oli puutteellisia, leikkimielisiä tai epäasiallisia; ne on huomioitu tulkinnassa varauksella. Voimakas turhautuminen on tulos sinänsä.
- Kyselyt on tehty ennen päätöksiä: kokemukset muutoksista voivat muuttua tiedon, tutustumisen ja toteutuksen myötä. Tuloksia ei siksi pidä lukea lopullisina asenteina vaan lähtötilanteen kuvauksena.